

ПОЛТАВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЕКОНОМІКИ І ТОРГІВЛІ

Навчально-науковий інститут денної освіти
Кафедра педагогіки та суспільних наук

СИЛАБУС

навчальної дисципліни

«Філософія науки і методи наукових досліджень»

на 2025-2026 навчальний рік

Курс та семестр вивчення	1 курс, 1 семестр
Освітня програма/спеціалізація	«Економіка»
Спеціальність	С1 Економіка та міжнародні економічні відносини
Галузь знань	С Соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні відносини
Ступінь	Доктор філософії

ПІБ НПП, який веде дану дисципліну,
науковий ступінь і вчене звання,
посада

Усанова Людмила Анатоліївна
к.філос.н.,

доцент кафедри педагогіки та суспільних наук

Контактний телефон	+38-068-642-84-34
Електронна адреса	poshta.usanova@gmail.com
Розклад навчальних занять	http://schedule.puet.edu.ua/
Консультації	очна http://www.culture.puet.edu.ua/ он-лайн: електронною поштою, пн-пт з 10.00-17.00
Сторінка дистанційного курсу	https://el.puet.edu.ua/

Опис навчальної дисципліни

Мета вивчення навчальної дисципліни	оволодіння теоретичними знаннями про принципи та філософські засади наукового світогляду, формування навичок використання методологічного інструментарію у власному науковому дослідженні та професійній роботі для системного економічного аналізу та пошуку ефективних рішень
Тривалість	5 кредитів ЄКТС/150 годин (лекції 20 год., практичні заняття 40 год., самостійна робота 90 год.)
Форми та методи навчання	Лекції та практичні заняття в аудиторії, самостійна робота поза розкладом
Система поточного та підсумкового контролю	Поточний контроль: захист домашнього завдання; обговорення проблемних питань; доповіді з рефератами та їх обговорення; участь у науково – філософських дискусіях. Підсумковий контроль: екзамен
Базові знання	Знання з курсів «Філософія», «Логіка»
Мова викладання	Українська

Перелік компетентностей, які забезпечує дана навчальна дисципліна, програмні результати навчання

Програмні результати навчання	Компетентності, якими повинен оволодіти здобувач
<p>ПРН01. Мати передові концептуальні та методологічні знання з економіки, управління соціально-економічними системами і на межі предметних галузей, а також дослідницькі навички, достатні для проведення фундаментальних і прикладних досліджень на рівні світових досягнень з відповідного напрямку.</p> <p>ПРН02. Глибоко розуміти базові (фундаментальні) принципи та методи економічних наук, а також методологію наукових досліджень, створювати нові знання у сфері економіки з метою досягнення економічного та соціального розвитку в умовах глобалізації.</p>	<p>ЗК01. Здатність абстрактного мислення, аналізу та синтезу</p> <p>ЗК02. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел</p> <p>ЗК04. Здатність генерувати нові ідеї (креативність)</p> <p>ЗК05. Здатність розв'язувати комплексні проблеми економіки на основі системного наукового світогляду та загального культурного кругозору і з дотриманням принципів професійної етики та академічної доброчесності.</p> <p>СК01. Здатність виконувати оригінальні дослідження, досягати наукових результатів, які створюють нові знання в економіці та дотичних до неї міждисциплінарних напрямках і можуть бути опубліковані у провідних наукових виданнях з економіки та суміжних галузей</p>

Програмні результати навчання	Компетентності, якими повинен оволодіти здобувач
<p>ПРН07. Застосовувати інноваційні науково-педагогічні технології, формулювати зміст, цілі навчання, способи їх досягнення, форми контролю, нести відповідальність за ефективність освітнього процесу з дотриманням норм академічної етики та доброчесності.</p> <p>ПРН08. Планувати і виконувати емпіричні та/або теоретичні дослідження у сфері економіки та з дотичних міждисциплінарних напрямів, критично аналізувати результати власних досліджень і результати інших дослідників у контексті усього комплексу сучасних знань щодо досліджуваної проблеми.</p> <p>ПРН09. Формулювати і перевіряти гіпотези; використовувати для обґрунтування висновків належні докази, зокрема, результати теоретичного аналізу, емпіричних досліджень і математичного та/або комп'ютерного моделювання, наявні літературні дані.</p>	<p>СК03. Здатність використовувати сучасні методології, методи та інструменти емпіричних і теоретичних досліджень у сфері економіки, методи комп'ютерного моделювання, сучасні цифрові технології, бази даних та інші електронні ресурси, спеціалізоване програмне забезпечення у науковій та науково-педагогічній діяльності</p>

Тематичний план навчальної дисципліни

Назва теми	Види робіт	Завдання самостійної роботи у розрізі тем
Тема 1. Особливості філософського та наукового світогляду	захист домашнього завдання; обговорення матеріалу занять; виконання навчальних завдань; завдання самостійної роботи	Підготувати відповіді на теоретичні та проблемні запитання до теми. Підготувати есе / презентацію на одну з тем
Тема 2. Генезис та еволюція науки	захист домашнього завдання; обговорення матеріалу занять; виконання навчальних завдань; завдання самостійної роботи	Підготувати відповіді на теоретичні та проблемні запитання до теми. Підготувати есе / презентацію на тему «Формування наукового світогляду»
Тема 3. Наука як соціальний інститут.	захист домашнього завдання; обговорення матеріалу занять; виконання навчальних завдань; завдання самостійної роботи	Підготувати відповіді на теоретичні та проблемні запитання до теми. Підготувати есе / презентацію на тему «Утопічні проекти як умова наукового прогресу»
Тема 4. Логіка й методологія науки	захист домашнього завдання; обговорення матеріалу занять; виконання навчальних завдань; завдання самостійної роботи	Підготувати відповіді на теоретичні та проблемні запитання до теми. Підготувати есе / презентацію на одну з тем
Тема 5. Емпіричне та теоретичне наукове пізнання	захист домашнього завдання; обговорення матеріалу занять; виконання навчальних завдань; завдання самостійної роботи; написання есе	Підготувати відповіді на теоретичні та проблемні запитання до теми. Підготувати есе / презентацію на тему «Емпіричні та теоретичні методи в моєму науковому дослідженні»
Тема 6. Гносеологія та епістемологія	захист домашнього завдання; обговорення матеріалу занять; виконання навчальних завдань; завдання самостійної роботи	Підготувати відповіді на теоретичні та проблемні запитання до теми. Підготувати есе / презентацію на тему «Проблема зовнішньої та внутрішньої наукової демаркації», «Міждисциплінарність як принцип сучасного наукового аналізу»
Тема 7. Теорія наукового обґрунтування	захист домашнього завдання; обговорення матеріалу занять; виконання навчальних завдань; завдання самостійної роботи	Підготувати відповіді на теоретичні та проблемні запитання до теми Підготувати есе / презентацію на тему «Прийоми обґрунтування в сучасному дослідженні проблем економіки»
Тема 8. Динаміка та закономірності зростання наукового знання	захист домашнього завдання; обговорення матеріалу занять; виконання навчальних завдань; завдання самостійної роботи	Підготувати відповіді на теоретичні та проблемні запитання до теми. Підготувати есе / презентацію на тему «Наукові революції Куна та еволюція науки в концепції Тулміна», «Еволюція економічної науки»

Назва теми	Види робіт	Завдання самостійної роботи у розрізі тем
Тема 9. Філософія науково-технічного розвитку	захист домашнього завдання; обговорення матеріалу занять; виконання навчальних завдань; завдання самостійної роботи	Підготувати відповіді на теоретичні та проблемні запитання до теми Підготувати есе / презентацію на одну з тем
Тема 10. Критичне мислення і наукова дискусія	захист домашнього завдання; обговорення матеріалу занять; виконання навчальних завдань; завдання самостійної роботи; написання есе	Підготувати відповіді на теоретичні та проблемні запитання до теми Підготуватись до дискусії

Інформаційні джерела

Основні джерела:

1. Гіпотетико-дедуктивний метод. Філософський енциклопедичний словник / В. І. Шинкарук (гол. редкол.) та ін. К.: Інститут філософії імені Григорія Сковороди НАН України : Абрис, 2020. 742 с.
2. Комунікативні трансформації в сучасній науці: Монографія, К., Інститут філософії імені Г. С. Сковороди НАН України, 2022. 394 с. URL : <http://surl.li/aseekj>
3. Кузь О.М., Чешко В.Ф. Філософія науки: навчальний посібник. Харків: ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2017. URL : <http://surl.li/hafftl>
4. Рубанець О.М. Філософські проблеми наукового пізнання: навч. посібник. Київ: Університетська книга, 2023, 229 с.
5. Філософія науки: підручник. / О.П. Сидоренко, С.С. Корлюк, О.А. Коваленко, Т.В. Розова та ін.; за ред. О.П. Сидоренка. Одеса: 2020. 230 с. URL: <http://surl.li/gojmpa>
6. Карівець І., Кадило А. Сучасна філософія науки: теми й проблеми: навчальний посібник. Львів: Новий світ-2000, 2024. 141 с.
7. Стежко З.В., Стежко Г.П. та ін. Філософія в короткому викладі. Кропивницький: Вид. 2-е, доп., 2020, URL : <http://www.samprdav.cm/bks/sell/100460-filsfiia-v-krtkmu-vikladiz>
8. Філософський словник : терміни, персоналії, сентенції. Навч. посіб. Для ВНЗ / Петрушенко В.Л. Львів: Магнолія 2006. 2022. 352 с.
9. H. Scientific Methd. The Stanfrd Encyclopedia f Philsphy 2016. URL : <http://plat.stanfrd.edu/archives/sum2016/entries/scientific-methd>
10. Wagenknecht S. Empirical Philsphy f Science: Intrducing Qual-itative Methdsint Philsphy f Science. Empirical Philsphy fScience. N.-Y.: SpringerInternatinal Publishing. 2015. Pages 1-10 URL : <https://www.springer.cm/gp/bk/9783319185996>

Додаткові джерела:

11. Дзьобань О.П. Філософія науки: підруч. Київ; Одеса : Фенікс, 2024. 516 с. URL : https://ippi.org.ua/sites/default/files/dzoban_filosofiya_nauki.pdf
12. Добронравова І. Практична філософія науки: зб. наук. праць. Суми: Унська книга, 2023. 352 с. URL : <http://www.philsci.univ.kiev.ua/biblio/Dodr-phil-2017.pdf>
13. Максютя М.Є., Соколова О.М. Філософсько-науковий практикум: контрольні запитання, вправи, тести: навч.-метод. посіб. Херсон: «ОЛДІПЛЮС», 2020. 260 с.
14. Маруховська-Картунова О.О. Філософія науки щодо формування культури філософсько-аналітичного мислення в контексті наукового дискурсу. Актуальний філософський дискурс: трансформаційні зміни в умовах війни: науковий круглий стіл до Міжнародного дня філософії, 16 листопада 2023 року. Львів-Торунь: Liha-Pres, 2023. С. 96-100. URL: <http://catalog.liha-pres.eu/index.php/liha-pres/catalog/view/244/6504/14789-1>
15. Методологія та організація наукових досліджень: навч. посіб. / За ред. І. С. Добронравової, О. В. Руденко. Київ : ВПЦ «Київський університет», 2018. URL : <http://www.philsci.univ.kiev.ua/bibli/Methdl.pdf>
16. Павлов В.Л. Методологічна цінність філософського знання. Соціокультурні передумови трансформації методології науки / під. ред. М.Ю.Савельєвої та Т.Д.Суходуб. К. : Четверта хвиля. 2020. С.70-281.
17. Петінова О. Б. Філософія науки: навч. посіб. Одеса, 2018. URL : https://unisprt.edu.ua/sites/default/files/vseDcument/filsfiya_ta_metdigiya_nauky.pdf
18. Петрушенко В. Л. Філософія і методологія науки: навч. посіб. Львів : Вид-во Львівської політехніки, 2016. URL : <https://vlp.cm.ua/nde/15148>
19. Семенюк Е.С. Філософія сучасної науки і техніки: підручник. Львів: ЛНУ імені Івана Франка. 2017. URL : <https://www.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2018/08/Melnyk60h84-2016-ilvepdf-cmpressed.pdf>
20. Хангантинов В. О. Філософія науки: Курс лекцій. Миколаїв: МНАУ, 2017. URL : http://dSPACE.mnau.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/2176/1/Filsfiya_nauky_kurs_lektsiy.pdf
21. Філософія науки: підруч. / О.П. Сидоренко та ін.; за ред. О.П. Сидоренка. Одеса: ОДАУ, 2020. 230 с.
22. Філософські засади наукової діяльності: конспект лекцій / уклад. Б. В. Новіков та ін. Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2021. 130 с.
23. Штанько В.І. Філософія і методологія сучасної науки. Підручник Харків: ХНУРЕ, 2017. URL : <http://penarchive.nure.ua/handle/dcument/7072>

Програмне забезпечення навчальної дисципліни

Пакет програмних продуктів Microsoft Office.

Дистанційний курс _ <http://www2.el.puet.edu.ua/asp/course/view.php?id=24>;

Політика вивчення навчальної дисципліни та оцінювання

Політика оцінювання здобувачів вищої освіти: завдання, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (75 % від можливої максимальної кількості балів за вид діяльності). Перескладання модулів відбувається із дозволу провідного викладача за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).

Положення про організацію освітнього процесу <https://puet.edu.ua/wp-content/uploads/2026/01/polozh-orgu-osv-proc.pdf>

Положення про порядок підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії <https://puet.edu.ua/wp-content/uploads/2025/04/poloz-por-pidgotov-phd.pdf>

Положення про порядок та критерії оцінювання знань, вмінь та навичок здобувачів вищої освіти https://puet.edu.ua/wp-content/uploads/2023/07/polozh_por_kryt_ocinyuvannya.pdf

Порядок ліквідації здобувачами вищої освіти академічної заборгованості

<https://puet.edu.ua/wp-content/uploads/2026/01/por-likvid-akad-zaborgovanosti.pdf>

Політика щодо відвідування: відвідування занять є обов'язковим компонентом. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, працевлаштування, стажування) навчання може відбуватись в он-лайн формі (Moodle) за погодженням із провідним викладачем.

Політика щодо академічної доброчесності: студенти мають свідомо дотримуватися академічної доброчесності; не допускати списування (один в одного, з власноруч написаного тексту, друкованого або електронного носія інформації тощо) під час виконання індивідуальних навчальних завдань та дидактичних тестів; якісно оформлювати посилання на джерела інформації при написанні доповідей, підготовки презентацій, тез тощо В ПУЕТ діють:

Кодекс честі студента https://puet.edu.ua/wp-content/uploads/2023/07/kodeks_chesti_studenta.pdf

Положення про академічну доброчесність https://puet.edu.ua/wp-content/uploads/2023/07/polozh_akadem_dobrocheshnist.pdf

Положення про запобігання випадків академічного плагіату <https://puet.edu.ua/wp-content/uploads/2026/01/polozh-zapob-akad-plagiat.pdf>

Політика визнання результатів навчання визначена такими документами:

Положення про порядок перезарахування результатів навчання, здобутих в іноземних та вітчизняних закладах освіти https://puet.edu.ua/wp-content/uploads/2026/01/polozh_por_perezarah_rez_zvo.pdf

Положення про академічну мобільність здобувачів вищої освіти https://puet.edu.ua/wp-content/uploads/2025/11/polozh_pro_akademichnu_mobilnist.pdf

Положення про порядок визнання результатів навчання здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти <https://puet.edu.ua/wp-content/uploads/2025/10/polozh-vyznan-rezv-informal-neformal.pdf>

Політика вирішення конфліктних ситуацій: Положення про правила вирішення конфліктних ситуацій <https://puet.edu.ua/wp-content/uploads/2023/07/polozhennya-pro-pravyla-vyrishennya-konfliktnyh-sytuacij-u-puet.pdf>

Положення про апеляцію результатів підсумкового контролю у формі екзамену https://puet.edu.ua/wp-content/uploads/2026/01/polozh_pro-apel_pidscontr.pdf

Уповноважена особа з питань запобігання та виявлення корупції <https://puet.edu.ua/zapobigannya-ta-protidiya-korupciyi/>

Політика підтримки учасників освітнього процесу:

Психологічна служба: <http://puet.edu.ua/psychologichna-pidtrymka-v-puet/>

Студентський омбудсмен ПУЕТ <https://puet.edu.ua/other-divisions/studentskyj-ombudsmen-upovnovazhenyj-z-prav-studentiv-puet/>

Уповноважений з прав корупції <https://puet.edu.ua/zapobigannya-ta-protidiya-korupciyi/>

Безпека освітнього середовища: Інформація про безпечність освітнього середовища ПУЕТ наведена у вкладці «Безпека життєдіяльності» <http://puet.edu.ua/pro-puet/bezpeka-zhyttyvedialnosti/>

Оцінювання

Підсумкова оцінка за вивчення навчальної дисципліни розраховується через поточне оцінювання

Види робіт	Максимальна кількість балів
Модуль 1 (теми 1-5): суттєве доповнення відповіді на занятті (5 балів); захист домашнього завдання (5 балів); обговорення матеріалу занять (5 бали); завдання самостійної роботи (5 балів); поточна модульна робота (10 балів)	30
Модуль 2 (теми 6-10): суттєве доповнення відповіді (5 балів); захист домашнього завдання (5 балів); обговорення матеріалу занять (5 бали); завдання самостійної роботи (5 балів); поточна модульна робота (10 балів)	30
Екзамен (40 балів)	40
Разом	100

Шкала оцінювання здобувачів вищої освіти за результатами вивчення навчальної дисципліни

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за шкалою ЄКТС	Оцінка за національною шкалою
90-100	A	Відмінно
82-89	B	Дуже добре
74-81	C	Добре
64-73	D	Задовільно
60-63	E	Задовільно достатньо
35-59	FX	Незадовільно з можливістю повторного складання
0-34	F	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням навчальної дисципліни